

Psicologia Evolutiva I

Codi: 102575

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	FB	1	1

Professor de contacte

Nom: Sonia Sánchez Busques

Correu electrònic: Sonia.Sanchez@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Marta Padros Castells

Alicia Peralta Serrano

Silvia Camps Soler

Maria Carme Cirera Amores

Remedios Rubio Garcia

Prerequisits

No hi ha cap prerequisit establert específicament per a aquesta assignatura, però és molt recomanable estar cursant simultàniament la resta d'assignatures que componen el primer semestre del primer curs.

Aquestes assignatures són: Fonaments de Psicobiologia I, Història de la Psicologia, Personalitat i Diferències Individuals, Processos psicològics: Atenció i Percepció.

Objectius

El programa de Psicologia Evolutiva I aporta una introducció clara i simplificada de diferents interpretacions dels canvis i transformacions psicològiques que ocorren en les persones durant la seva vida. L'objectiu principal de l'assignatura és el de proporcionar uns coneixements teòrics i pràctics sobre alguns dels principals processos de l'evolució humana: la capacitat d'adaptació a l'entorn des del naixement; l'origen i el desenvolupament de la comunicació i de la parla, i les formes intel·ligents amb les quals l'individu organitza el món que l'envolta per a comprendre'l. Tot i que l'emmarcament conceptual i metodològic contempla les diferents etapes de la vida humana, es pren l'estudi dels canvis evolutius des de la concepció fins a l'adolescència com el període de temps privilegiat per descriure i explicar el desenvolupament i valorar la importància de l'educació i de la intervenció en les diferents etapes de la vida.

D'acord amb aquest enfocament, els objectius formatius de l'assignatura són:

- Llegir, escriure i parlar de forma acurada sobre el desenvolupament humà.
- Situar les veus teòriques en el seu context: coordinada històrica, model epistemològic, productivitat empírica i aplicacions.

- Definir conceptes i descriure seqüències de canvi evolutiu en les primeres etapes de la vida.
- Saber assenyalar i comentar la problemàtica científica, que compromet l'estudi del desenvolupament psicològic, i els esforços dels investigadors evolutius per superar les dificultats conceptuals, metodològiques i d'orde socio-econòmic i polític.

El contingut teòric i pràctic de l'assignatura tindrà continuïtat en l'assignatura Psicologia evolutiva II, treballant així totes les etapes del desenvolupament.

A cada una de les assignatures es treballarà una tècnica diferent per aproximar-nos al desenvolupament: a Psicologia evolutiva I ens hi aproximarem a través de l'observació i en l'assignatura Psicologia evolutiva II es farà a través de l'elaboració d'entrevistes.

Competències

- Distingir i relacionar els diferents enfocaments i tradicions teòrics que han contribuït al desenvolupament històric de la psicologia, i conèixer la influència que han tingut en la producció del coneixement i en la pràctica professional.
- Escoltar activament per poder obtenir i sintetitzar la informació pertinent i comprendre el contingut.
- Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.
- Treballar en equip.
- Valorar, contrastar i prendre decisions sobre l'elecció dels mètodes i dels instruments de mesura adequats en cada situació o context d'avaluació.

Resultats d'aprenentatge

1. Contrastar conceptes i processos biopsicosocials implicats en els canvis que tenen relació amb el creixement, el desenvolupament i l'envelliment mitjançant la investigació d'exemples a la vida quotidiana.
2. Contrastar les nocions d'evolució, desenvolupament i gènesi.
3. Descriure les principals característiques dels enfocaments teòrics en l'estudi de la psicologia evolutiva.
4. Identificar conceptes i processos evolutius a partir d'observacions sistemàtiques sobre el desenvolupament de les persones en els períodes de la vida.
5. Identificar les etapes del desenvolupament perceptiu i de l'adquisició del llenguatge.
6. Treballar en equip.
7. Valorar la pertinència dels mètodes d'avaluació del desenvolupament en cada una de les etapes del cicle vital.

Continguts

Descriptors: Teories i models del desenvolupament humà. Bases del desenvolupament humà.

Desenvolupament motor. Desenvolupament cognitiu. Desenvolupament de la comunicació i del llenguatge.

Programa per Blocs temàtics:

Bloc A. Introducció a l'estudi del desenvolupament humà

- Nocions evolució, desenvolupament i gènesi
- Perspectiva històrica de l'estudi de la infància
- Les principals escoles teòriques en l'estudi del desenvolupament

Bloc B. Desenvolupament psicomotriu

- Desenvolupament prenatal i neonatal
- Desenvolupament perceptiu

- Desenvolupament motor i coordinació moviment

Bloc C. Desenvolupament de la comunicació i del llenguatge

- Ninxol ecològic-social primera infància

- Inici de la comunicació

- Emergència de significat en la ment infantil

- Teories per explicar com aprenem el llenguatge

Bloc D. Desenvolupament cognitiu

- Mirada de Piaget al desenvolupament

- Mirada de Vygotsky al desenvolupament.

Conferències:

Presentació i introducció a la Psicologia evolutiva I. Sonia Sanchez

Observació d'un infant. Reme Rubio

Metodologia

El programa consta de 4 blocs temàtics conceptuals i cada un d'ells inclou diferents temes. Les situacions d'aprenentatge a l'aula s'organitzen com:

- 2 Macroconferències dirigides a sensibilitzar i desvetllar l'interès per les temàtiques que han marcat un camí a l'hora de comprendre el desenvolupament ontogenètic a les primeres etapes de la vida.
- 19 Sessions expositives de 1,5h dirigides a presentar els continguts bàsics del programa.
- 11 Sessions dirigides de 2h en format seminari a preparar, compartir, discutir les evidències d'aprenentatge i la realització del projecte empíric en petit grup. Projecte empíric a escollir entre dues ofertes pràctiques:

- **Estudi observacional del desenvolupament infantil (8 mesos- 4 anys) i el seu context.** Aquest projecte té com a objectius:

Conèixer, analitzar i identificar algunes de les característiques evolutives dels infants referents al seu desenvolupament psicomotriu, de la comunicació i el llenguatge i cognitiu.

Ser capaç de planificar i dur a terme una observació i anàlisi de la informació adequades segons les característiques evolutives d'un infant.

Utilitzar l'observació com a procediment de recerca d'informació.

Utilitzar l'exposició oral i l'informe escrit com a procediments de comunicació d'informació.

Per realitzar aquest projecte es formaran equips de treball de 5 alumnes. Cada equip de treball realitzarà com a activitats formatives autònomes 3 observacions a un mateix nen o nena d'edat compresa entre els 8 mesos i 4 anys. Les observacions es realitzaran en diferents dies. Les observacions estaran dirigides cap als següents aspectes: Desenvolupament psicomotriu, Desenvolupament de la comunicació i el llenguatge i Desenvolupament cognitiu. Les observacions es filmaran i cada equip de treball en presentarà una a classe. Finalment cada equip de treball entregarà un informe escrit final on quedarà recollit l'anàlisi de cada una de les observacions, junt amb les aportacions fetes a classe pels companys.

- **Pràctiques de camp:** S'ofereix als alumnes la possibilitat de participar en projectes educatius que suposen la interacció amb nens o adolescents. Aquestes pràctiques suposen el desplaçament setmanal de 2h a una escola o equipament educatiu i la participació directa en activitats amb objectius educatius.

L'objectiu principal és el de proporcionar coneixements pràctics sobre alguns dels principals processos del desenvolupament humà:

la capacitat d'adaptació a l'entorn;

aspectes del desenvolupament de la comunicació i de la parla (apropiació i ús del llenguatge escolar),
estratègies cognitives que utilitza el nen per organitzar el seu món i, sobre tot, el treball en la zona de desenvolupament proper.

Els estudiants podran entrenar-se tant en formes d'interacció educativa amb nens i nenes entre 6 i 12 anys, com en la redacció de diaris de camp a partir de l'observació participant en contextos d'activitat d'aprenentatge. Es treballarà la redacció del informe escrit com a procediment de la comunicació de la informació. Per últim, la gran diversitat cultural dels nens i nenes participants, així com la ubicació de les escoles i espais en que es realitzaran les pràctiques ofereixen elements de contrast que afavoreixen la incorporació dels elements del macrosistema en l'anàlisi pràctic del desenvolupament humà. Aquest projecte es realitzarà tenint en compte: l'assistència a l'activitat (obligatori un 80% d'assistència), el lliurament de diaris de camp inclosos en el lliurament d'un informe final i l'exposició oral del projecte realitzat.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Conferències	3	0,12	1, 3
Seminari: Observació infant / pràctiques camp	22	0,88	4, 6, 7
Sessions expositives	28	1,12	1, 2, 3, 5
Tipus: Supervisades			
Planificació observacions, redacció diaris camp i planificació exposicions	10	0,4	5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treball en grup	10	0,4	6, 7
Elaboració de treballs individuals	10	0,4	5, 7
Estudi	31	1,24	2, 3
Projecte empíric: Observació infant o pràctiques camp	20	0,8	4, 5, 7
Recerca bibliogràfica i d'altres fons d'informació	10	0,4	2, 3, 5

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura inclou la realització de 2 proves escrites individuals, la redacció de la memòria del projecte realitzat en petit grup i l'exposició d'aquest.

La nota final de l'assignatura s'obindrà a partir de la suma de les puntuacions ponderades de les evidències d'aprenentatge realitzades. A continuació s'especifica el pes relatiu de cadascuna de les evidències d'aprenentatge obtingudes:

- Evidència 1:
  - 1A: Prova escrita individual (Bloc A i B): 25%.
  - 1B: Prova escrita individual (Bloc C i D): 25%
- Evidència 2: Es podrà escollir realitzar l'evidència 2A1 o 2A2.

- Evidència 2A1: Projecte d'observació d'un infant realitzat en petit grup: 35% (aquesta evidència queda desglosada en: Quadre evolutiu i Informe escrit)
- Evidència 2A2: Projecte en grup de pràctiques de camp: 35% (aquesta evidència queda desglosada en: Diaris de camp i Informe escrit)
- Evidència 2B: Exposició oral en grup del projecte empíric ja sigui la opció A1 o A2. 15%

AVALUACIÓ

- Es considerarà "ESTUDIANT NO AVALUABLE" l'estudiant que concorri en: Haver entregat menys del 40% de les evidències avaluatives requerides.
- Es considera APROVAT l'estudiant presentat a totes les evidències i que obté una nota final ponderada > 5
- Per APROVAR l'assignatura, cal tenir una nota mínima de 4 en cada una de les evidències.
- Es considera SUSPÈS l'estudiant presentat que obté una nota final ponderada < 5

REVALUACIÓ

Podran optar a la reavaluació les persones que tingui una nota entre 4 i 4,9.

La puntuació màxima que pot obtenir-se a la reavaluació de l'evidència reavaluada és un 5. Exceptuant les i els estudiants que no s'hagin pogut presentar per motius estrictament justificats (l'equip docent avaluarà aquests casos).

La reavaluació constarà en una prova escrita individual per la Evidència 1A o Evidència 1B. Per reavaluar la Evidència 2 serà necessari lliurar de nou l'informe escrit amb les modificacions suggerides i corregides.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exposició	15%	1	0,04	6
Informe del projecte d'observació o pràctiques camp	35%	1	0,04	3, 4, 5, 6
Prova escrita individual (I)	25%	2	0,08	1, 2, 3, 7
Prova escrita individual (II)	25%	2	0,08	2, 3, 7

Bibliografia

Manuale de consulta

- Berger, K. H. (2007). *Psicología del Desarrollo: infancia y adolescencia*. Madrid: Médica Panamericana.
- Córdoba . A. I., Descals, A. i Gil, M. D. (Coords.) (2006). *Psicología del desarrollo en la edad escolar*. Madrid: Pirámide.
- Delval, J. (1994). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.
- García Madruga, J.A. i Lacasa, P. (1992). *Psicología evolutiva*. Madrid: UNED.
- Gutiérrez Martínez, F. (2005). *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw Hill.
- Hoffman, L., Paris, S. i Hall, E. (1995). *Psicología del desarrollo hoy Vol. 1*. Madrid: McGraw-Hill.
- Marchesi A. Carretero M. i Palacios J. (1984). *Psicología Evolutiva. I y II*. Madrid: Alianza.
- Palacios, J.; Coll, C.; Marchesi, A. (comp.) (2001). *Desarrollo psicológico y educación. Psicología evolutiva*. Madrid: Alianza Psicología.
- Silvestre, N. i Solé, R. M. (1993). *Psicología evolutiva. Infancia, preadolescencia*. Barcelona: Ceac.
- Vasta, R., Haith, M. M., i Miller, S. A. (2001). *Psicología infantil*. Barcelona: Ariel.

Articles recomanats

- Alkire, S. (2002). Dimensions of Human development. *World Development*, 30 (2), 181-205.
- Bronfenbrenner, U. (1985). Contextos de crianza del niño. *Problemas y perspectivas*. Infancia y Aprendizaje,

29, 45-55. (Original en anglès, 1979).

Bruner, J. (1972). Nature and uses of immaturity. *American Psychologist*, 27 (8), 1-22. (Versió en espanyol de Ileana Enesco, 1989).

Bruner, J. (1981). Vygotski: una perspectiva històrico-cultural. *In* *Infancia y Aprendizaje*, 14, 3-17. (Original en anglès, Lalueza, J. L. i Crespo, I. (1996). Algunas dificultades generadas por el sesgo cultural en el estudio del desarrollo humano. *Cultura y Educación*, 3, 51-69.

Altres llibres y materials de referència

Bradley, B. S. (1992). *Concepciones de la infancia*. Madrid: Alianza. (Original en anglès, 1989).

Donaldson, M. (1984). *La mente de los niños*. Madrid: Morata.

Flavell, J.H. (1993). *El desarrollo cognitivo*. Madrid: Visor.

García Madruga, J. A., Gutiérrez, F. y Carriedo, N. (2002). *Psicología Evolutiva II. Desarrollo cognitivo y lingüístico (Vols. I y II)*. Madrid: UNED.

Gessell, A. (1988). *El niño de 1 a 4 años*. Barcelona: Paidós.

Izquierdo, C. (2010). *Comunicación no verbal: el movimiento del cuerpo*. A C. Izquierdo i A. Perinat (Coords.), *Investigar en psicología de la comunicación. Nuevas perspectivas conceptuales y metodológicas*. Barcelona: Amencia.

Palau, E. (2001). *Aspectos básicos del desarrollo infantil. La etapa de 0 a 6 años*. Barcelona: CEAC.

Perinat, A. i al. (1986). *La comunicación preverbal*. Barcelona: Avesta. Perinat, A. (2002). *La primera infancia*. Barcelona: UOC.

Postman, N. (1990). *La desaparició de la infantesa*. Vic: Eumo. (Original en anglès, 1982).

Rogoff, B. (1993). *Aprendices del pensamiento*. Paidós. Barcelona

Schaffer, H. R. (2000). *Desarrollo social*. Mèxic: Siglo XXI. (Original en anglès, 1996).

Podeu trobar vídeos sobre la temàtica de les pràctiques a l'aula de recursos (ADRE) de la Facultat de Ciències de l'Educació i a la biblioteca d'Humanitats.

A l'inici del curs es penjaran referències actualitzades, si és el cas. A més a més es proporcionaran:

Enllaços web

Dossiers de lectures